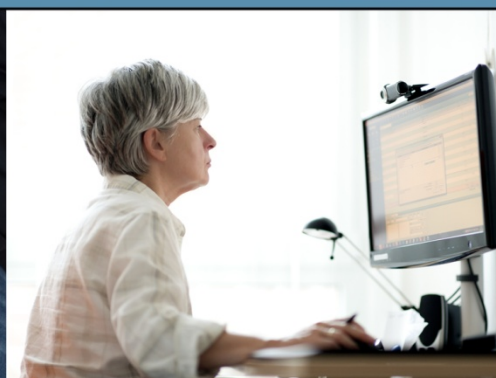

DIGITAL AGENDA FÖR LANDSKAPET ÅLAND

ANTAGEN AV ÅLANDS LANDSKAPSREGERING DEN 5.11.2012

Innehåll

1	Sammanfattning	1
2	Inledning.....	1
2.1	Varför digital agenda?	1
2.2	En vision för det åländska e-samhället.....	2
2.3	Omvärlden	3
2.3.1	Finlands digitala agenda.....	3
2.3.2	Sveriges digitala agenda.....	3
2.3.3	EU:s digitala agenda.....	3
3	Insatsområden och handlingsplan	4
3.1	E-förvaltning med ålänningarnas behov i centrum.....	4
3.1.1	E-demokrati	4
3.1.2	E-tjänster som skapar nytta (Fokusområde 1).....	4
3.1.3	Vård och omsorg (Fokusområde 2).....	4
3.1.4	Entreprenörskap och företagsutveckling.....	4
3.1.5	Utbildning.....	5
3.2	Organisationsövergripande service och gemensamma IT-stöd (Fokusområde 3).....	5
3.3	Grön IT	5
3.4	Infrastruktur	5
3.5	Handlingsplan.....	5
4	Organisation för genomförande	6
4.1	Gemensam styrgrupp.....	6
4.2	Operativ expertgrupp.....	6
4.3	Deltagande verksamheter	7
4.4	Deltagande i den digitala agendan.....	7
5	Finansiering.....	7
6	Uppföljning och utvärdering	7
7	Information och kommunikation.....	8

Digital agenda för Åland

1 Sammanfattning

Den digitala agendan är det övergripande styrdokumentet för omvandlingen av det åländska samhället till ett modernt e-samhälle. Ur kundperspektivet är avsikten att uppfylla de förväntningar ålänningarna har om att få service och utföra sina ärenden digitalt.

En viktig del i den digitala agendan handlar även om att samordna och effektivisera de satsningar och insatser som görs inom den offentliga sektorn, som en central del av den samhällsservicereform som inletts.

I den digitala agendan beskrivs följande prioriterade insatsområden:

- E-förvaltning med ålänningarnas behov i centrum
- Organisationsövergripande service och gemensamma IT-stöd
- Grön IT
- Infrastruktur

Den digitala agendan förverkligas i årliga gemensamma handlingsplaner.

Den digitala agendan gäller från och med hösten 2012 tillsvidare.

2 Inledning

2.1 Varför digital agenda?

Den digitala tekniken har kommit att spela en allt större roll i samhället och i våra liv. En genomtänkt och långsiktig satsning på den digitala tekniken och informationsteknologin är viktig för Ålands invånare och företag, och är central för utveckling av det åländska e-samhället.

Den offentliga förvaltningen bidrar till uppbyggnaden av e-samhället genom att införa strategisk verksamhetsutveckling med stöd av IT – dvs. e-förvaltning.

Landskapsregeringen har i sitt regeringsprogram fastställt en målsättning att förverkliga en e-förvaltning som ska tillmötesgå den moderna medborgarens och företagets behov av snabb och effektiv service från det offentliga Åland.

Att åstadkomma detta innebär en enorm utmaning både kompetens- och resursmässigt för den åländska offentliga förvaltningen. Ska det åländska samhället klara av det framtida välfärdsuppdraget är vi tvungna att effektivisera och underlätta arbetet inom förvaltningarna betydligt. En samordning mellan lagtinget, landskapsregeringen, dess underställda myndigheter och kommunerna krävs därför för att uppnå en kostnadseffektiv satsning på e-förvaltning och IT.

Ålands landskapsregering har av denna orsak tillsammans med Ålands hälso- och sjukvård, Mariehamns stad och Ålands kommunförbund k.f. kommit överens om att ta fram en gemensam digital agenda för Åland, vilken beskrivs i detta dokument.

Den digitala agendan ska fungera som det övergripande styrdokumentet för att realisera mål och visioner för e-samhället och digitaliseringen av den åländska offentliga förvaltningen. Dokumentet är inte avgränsat tidsmässigt, vilket innebär att den digitala agendan gäller tillsvidare. Nödvändiga åtgärder som behövs för att förverkliga den digitala agendan kommer att fastställas i årliga handlingsplaner.

Kopplingen till samhällsservicereformen

Samhällsservicereformen är ett utvecklingsprojekt som har som mål att trygga basservicen för den åländska befolkningen på lång sikt. Samhällsservicereformen är också ett effektiviseringsprojekt där man bör fokusera på gemensamma lösningar.

Den digitala agendan är, med sitt fokus på gemensam e-förvaltning och IT, ett av de viktigaste instrumenten för att utveckla servicen till invånarna och skapa såväl organisatoriska som systemmässiga förändringar i den åländska offentliga förvaltningen. Gemensamma IT-system och strukturer gör det också möjligt att väsentligt öka det administrativa samarbetet mellan parterna som deltar i arbetet med den digitala agendan. Den digitala agendan är därmed en väsentlig del av samhällsservicereformen.

2.2 Visionen för det åländska e-samhället

Visionen beskriver ett Åland där det är lätt att ta del av välfärdstjänster. Ett Åland där användarens behov står i fokus.

Det offentliga Åland ska erbjuda ett stort utbud av kvalitativ och effektiv service i form av elektroniska tjänster till nytta för användaren. Den digitala agendan ska även säkerställa en effektiv samverkan inom det offentliga Åland gällande kostnader och investeringar i IT.

Att kombinera kravet på effektivitet och användarnas behov av enkelhet och service kan innebära konflikter. Att hitta den lämpliga balansen och göra genomtänkta prioriteringar kommer därför att vara en utmaning för den styrgrupp som föreslås bildas för att leda förverkligandet av den digitala agendan.

I kapitel 3 nedan redogörs för de insatsområden där åtgärder kommer att krävas för att förverkliga den digitala agendan. Av dessa insatsområden finns tre fokusområden där särskild tyngd kommer att läggas på åtgärder. Dessa är:

- Offentliga e-tjänster
 - Tillgången till offentliga e-tjänster och information är särskilt viktig med tanke på kundperspektivet.

- Vård- och omsorg
 - Den i särklass största delen av den offentliga budgeten
- Effektivare offentlig förvaltning
 - Mer samverkan, samordning och gemensamma lösningar för landskapets myndigheter och kommuner

Även om arbetet i den inledande fasen drivs av fyra parter, så är den långsiktiga målsättningen att alla de åländska offentliga förvaltningarna både omfattar de målsättningar och möjligheter som beskrivs i den digitala agendan och även delta i förverkligandet av den. Deltagandet kommer i det här skedet att bygga på frivillighet. Med hjälp av goda och effektiva lösningar är det meningen att arbetet med den digitala agendan ska skapa ett intresse och därmed locka allt fler att delta. Ett av målen i den digitala agendan är en gemensam åländsk offentlig e-förvaltning.

Den digitala agendan ställer emellertid också krav på de deltagande parterna. Framförallt handlar det om att börja se e-förvaltnings och IT-projekt ur ett samåländskt samhällsperspektiv, och inte i enbart till den egna förvaltningens nytta. Makten att prioritera vilka e-förvaltnings och IT-projekt som ska förverkligas kommer enligt detta förslag att överföras på en gemensam styrgrupp.

2.3 Omvärlden

Landskapsregeringens arbetsgrupp har under sitt arbete med att ta fram Ålands digitala agenda studerat Finlands, Sveriges och EU:s digitala agendor.

2.3.1 Finlands digitala agenda

Den finska regeringen har i sin redogörelse *”Ett produktivt och nyskapande Finland – Digital agenda för åren 2011–2020”* till riksdagen fastställt en nationell digital strategi. I visionen lyfter man fram flera viktiga fokusområden. I kapitlet *”Föregångsland inom hållbar utveckling”* beskrivs hur den digitala miljön ska leda oss mot ekologiska och hållbara val. Ett annat viktigt fokusområde hittar man i kapitlet *”Den åldrande befolkningen som resurs”* där man understryker vikten av att seniorernas ställning, som en aktiv del av befolkningen, bör tryggas och stärkas.

2.3.2 Sveriges digitala agenda

Svenska näringsdepartementet beskriver i dokumentet *”It i människans tjänst - en digital agenda för Sverige”* hur Sverige ska bli bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Ambitionen är att Sverige ska vara ledande vad gäller att använda IT för att nå politiska mål vad gäller tillväxt i alla delar av landet, social välfärd, demokrati och klimatförbättringar.

2.3.3 EU:s digitala agenda

Digital Agenda för Europa som tagits fram av den Europeiska kommissionen utgör en av de sju pelarna i strategin Europa 2020 som fastställer mål för Europeiska unionens (EU) tillväxt fram till och med 2020. Denna digitala agenda

föreslår ett bättre utnyttjande av potentialen i informations- och kommunikationstekniken (IKT) för att främja innovation, ekonomisk tillväxt och framåtskridande.

3 Insatsområden och handlingsplan

Genom användning av IT inom Ålands offentliga förvaltningar är det möjligt att åstadkomma verksamhetsförändringar, inte endast som stöd för rationalisering utan genom att skapa mervärden för Ålands verksamheter och invånare. Den digitala agendan tar ett samlat grepp på ett antal centrala IT-frågor som rör hela Ålands verksamhet. Dessa presenteras i följande fyra insatsområden:

3.1 E-förvaltning med ålänningarnas behov i centrum

3.1.1 E-demokrati

Den åländska offentliga förvaltningen ska målmedvetet arbeta för att öka den direkta dialogen och delaktigheten i angelägna samhällsfrågor, samt öka insyn och transparens i processer och beslut. Tillgängligheten till allmän information bör säkerställas genom långsiktig lagring och bevaring av offentliga handlingar digitalt med hjälp av e-arkiv.

3.1.2 E-tjänster som skapar nytta (Fokusområde 1)

Kundorienterade e-tjänster ska erbjudas till medborgare och näringsliv för att ge mer kvalitativ och effektiv service. Användarna ska uppleva att de snabbt och enkelt kan nå all information och utföra sina ärenden digitalt i de situationer de har behov av den service som Åland erbjuder. Förvaltningen ska vara tillgänglig för ålänningar via säkra e-tjänster, när de vill och har tid.

3.1.3 Vård och omsorg (Fokusområde 2)

Informationshanteringen är en nyckelfråga för att skapa förutsättningar för en god och säker vård och omsorg samt för att ge befolkningen redskap för att ta kontroll över sin egen hälsa. Detta innebär användning av informations- och kommunikationsteknologi för att möta behoven av patienter och deras närstående, personal, vårdgivare, beslutsfattare, samt medborgare i stort, i vårdande och sjukdomsförebyggande syfte.

3.1.4 Entreprenörskap och företagsutveckling

Det är viktigt att förenkla och skapa effektivitet i företagskontakter med det offentliga Åland.

Den åländska förvaltningen skall kontinuerligt arbeta för att underlätta företagens utvecklingsmöjligheter. Nyetablering av företag, liksom befintliga företags möjlighet att vilja stanna och utvecklas på Åland, påverkas av den digitala utveckling det offentliga Åland står för och bidrar till.

3.1.5 Utbildning

Det är viktigt att det offentliga Åland fokuserar och satsar på att öka sina medborgares digitala färdigheter och möjligheter. Tillgången till personer med digital kompetens som behövs för innovation och tillväxt, måste ökas. Det är också nödvändigt att de anställda inom den offentliga sektorn får den utbildning de behöver, för att kunna möta de utmaningar som den digitala framtiden för med sig.

3.2 Organisationsövergripande service och gemensamma IT-stöd (Fokusområde 3)

För att verksamheterna inom Ålands offentliga förvaltning framgångsrikt ska kunna utvecklas till den moderna förvaltningen krävs en målmedveten satsning på ökad samverkan kring IT-stöd och IT-tjänster av gemensamt intresse. Insatsområdet omfattar därför såväl organisatorisk som teknisk samverkan. Att Ålands administrativa stödsystem, infrastruktur och externa digitala tjänster fungerar effektivt är idag en självklarhet som medarbetare och medborgare förväntar sig. Av särskilt intresse kan här nämnas behovet av en gemensam teknisk IT-infrastruktur.

3.3 Grön IT

Den åländska offentliga förvaltningens ekologiska fotavtryck bör minskas genom olika åtgärder, exempelvis genom att skapa en ekologisk medvetenhet hos personalen och genom att genomföra lämpliga insatser som bidrar till att verksamheterna minskar förbrukningen av energi, papper osv. Verksamheterna bör sträva efter att uppnå energieffektiva och hållbara lösningar samt bedriva en energieffektiv verksamhet med hjälp av IT- och kommunikationsteknik.

3.4 Infrastruktur

En central uppgift för den åländska förvaltningen är att, tillsammans med privata aktörer, säkerställa att det finns tillgång till en tillförlitlig och driftsäker IT-infrastruktur på Åland. Stabil och effektiv tillgång till internet och digitala tjänster behövs för att den enskilde medborgaren ska kunna vara delaktig i informationsområdet men också för att främja företagande, innovation och konkurrens.

3.5 Handlingsplan

Den digitala agendan kompletteras med en årlig gemensam handlingsplan. Handlingsplanen beskriver ett antal prioriterade insatser avseende IT- och verksamhetsutveckling som planeras och skall genomföras under det kommande verksamhetsåret. För att underlätta samverkan inom den åländska offentliga

förvaltningen är det viktigt att de berörda organisationernas samtliga planerade insatser lyfts in i den gemensamma handlingsplanen.

För varje planerad insats görs en förstudie, enligt en enhetlig mall, som inkluderar en nyttokalkyl där investeringen vägs mot de besparingar man förväntas göra genom effektivisering eller annat.

I handlingsplanen ska även invånar- och verksamhetsnytta analyseras för att det ska vara möjligt att prioritera mellan olika utvecklingsinsatser.

För att säkerställa att övergripande verksamhetsmål och behov styr handlingsplanerna ska planeringen av handlingsplanerna för den digitala agendan följa organisationernas verksamhetsplanerings- och budgetprocesser.

4 Organisation för genomförande

4.1 Gemensam styrgrupp

En gemensam styrgrupp, inledningsvis med representanter från ÅHS, Mariehamns stad, kommunförbundet och landskapsregeringen bildas. Styrgruppen har ett övergripande ansvar för den digitala agendan.

Styrgruppens huvudsakliga uppgifter är att:

- Fastställa och säkerställa mål inom insatsområdena
- Säkerställa att det finns en övergripande handlingsplan för den digitala agendan som leder mot vision och mål
- Följa upp arbetet med den digitala agendan
- Fungera som yttersta instans för prioritering av projekt och insatser. Beslut om projekt som ligger under styrgruppens mandat. Rådgivande om projekt om mandat ligger inom respektive organisation.
- Ansvara för att det finns direktiv och regelverk för hur uppföljning och översyn ska genomföras.
- Styrgruppen ansvarar för den gemensamma budgeten.

4.2 Operativ expertgrupp

För genomförandet av den digitala agendan tillsätts en gemensam operativ expertgrupp som ansvarar för det operativa arbetet med att genomföra handlingsplanen.

Den operativa stödgruppens huvudsakliga uppgifter är att:

- Upprätthålla en övergripande statusbild av pågående initiativ inom den digitala agendan. Rapportera till styrgruppen.
- Ge rekommendation till prioritering av olika föreslagna initiativ/projekt. Föredra för styrgruppen.
- Utgöra stödfunktion för projektledning
 - Projektleda större gemensamma projekt
 - Stödja projektledare tillsätta av verksamheten
- Stödja i upphandling/ramavtal kring konsulttjänster, leverantörer, driftlösningar
- Ansvara för gemensamma riktlinjer och krav på externa e-tjänster

- Säkerställa att grundläggande förutsättningar finns för att projekten skall kunna bedrivas framgångsrikt.

4.3 Deltagande verksamheter

Initiativ till aktiviteter och projekt skall i så hög grad som möjligt initieras från verksamheterna själva. Detta då det är centralt med ett aktivt deltagande från verksamheterna i pågående initiativ för att de skall bli framgångsrika. Den operativa expertgruppen finns som stödfunktion och rådgivare.

Samtidigt har även såväl stöd- som styrgruppen möjlighet att på eget initiativ aktualisera aktiviteter och projekt. Det kommer sannolikt att vara fallet beträffande ”stora” gemensamma projekt.

Respektive deltagande organisation ansvarar för bemanning, förankring och genomförande av aktiviteter och projekt inom sin organisation.

Initialt behöver handlingsplanen etableras och förankras i respektive organisation. Verksamhetscheferna inom respektive organisation är ansvariga för att handlingsplanen genomförs och kontinuerligt följs upp.

I den första gemensamma handlingsplanen kommer den övergripande strukturen och prioriteringsordningen för de olika projekten att fastställas.

4.4 Deltagande i den digitala agendan

I den inledande uppbyggnadsfasen kommer de ovannämnda fyra parterna att utgöra parterna i den digitala agendan. Men i enlighet med den vision som beskrivs i detta dokument är målsättningen att så många som möjligt – helst samtliga landskaps- och kommunala myndigheter – ska delta i den digitala agendan. I samband med den första utvärderingen är avsikten att erbjuda övriga åländska offentliga förvaltningar att delta. De slutliga formerna för deltagandet kommer då också att fastställas.

Däremot kommer redan från början samtliga kommuner och landskapsmyndigheter att erbjudas möjlighet att delta i de ramavtal som kommer att göras upp i samband med anskaffning av gemensamma IT-system.

5 Finansiering

Utgifter som hänför sig till gemensamma utvecklingsarbeten och investeringar i den digitala agendan finansieras av landskapsregeringen.

Förvaltnings specifika utgifter finansieras däremot av respektive organisation som deltar i den digitala agendan.

6 Uppföljning och utvärdering

Uppföljning av den digitala agendans handlingsplaner kommer att göras kontinuerligt av den operativa expertgruppen. Avrapportering av förverkligandet kommer att göras till i första hand styrgruppen och till de politiska ledningarna, men vid behov även till externa intressenter samt media.

Den digitala agendan kommer att utvärderas första gången efter två år, och därefter vid behov.

7 Information och kommunikation

Information om den digitala agendans syfte, innehåll och förverkligande kommer kontinuerligt att förankras och spridas till förtroendevalda och personal genom förvaltningsledningarna, genom de IT-och kommunikationsnätverk som finns inom förvaltningarna, samt genom andra informationsinsatser. Avsikten är också att med hjälp av information på bland annat hemsidor och via massmedia hålla det åländska samhället uppdaterat om de insatser som genomförs inom ramen för agendan.